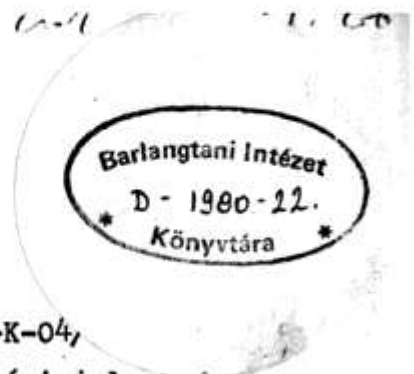


MAGYAR KARSZT ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT
1055. Budapest, V.
Kossuth L. tér 6-8.



Üisz.: BTCSB-K-04,
Tárgy: 1980. évi jelentés

Ezúton közöljük, hogy ez évben az OTH engedélye alapján a pilisi Holdvilágárokban a vizesés mögötti mesterséges üreg feltárását végeztük, melyből kb. 15 m³-nyi erőziós törmeléket szállítottunk a felszínre. Munkálatainkat a nagyobb esőzések alkalmával le kell állítani, s emiatt nem áll módunkban gyorsabb ütemben haladni.

A csoport kezdő tagjai számára három alkalommal rendeztünk túrát a Mátyás barlangba.

Kérjük jelentésünk szives tudomásulvételét.

Budapest, 1980. november 20.

Rappai Lóránt
Rappai Lóránt
kut. vez.

Országos Könyvezet és
Természetvédelmi Hivatal
Budapest, V.
Király Pál u.6.

1981. február 9.
158
1

BTCSB-K-9/81. Rappai
Tárgy: Holdvilágárok kutatása

Hivatkozva a V-30/3/80 sz. Papp L jelű VI. 30. keltű határozatuk-
ra, továbbá a BTCSB-K-7/81 sz. I. 27. keltű jelentésünkre - pótló-
lag ezúton részletezve közöljük a pilisi Holdvilágárokban végzett
kutatómunkánk eddig elért eredményeit 3 db melléklet kíséretében.

A fenti határozatuk kézhezvételével egyidőben megkezdett vizesés
mögötti mesterséges üreg feltárásával párhuzamosan a környéken
alapos terepbejárást végeztünk abból a meggondolásból, hogy a fel-
színen található esetleges korai emberi tevékenység nyomai talán
részben választ adhatnak az általunk feltárás alatt álló fenti üreg
egyes nyitott kérdéseire /pl.: ki, mikor, milyen céllal hozták
létre, s miért a vizesés mögött/.

Mielőtt a terepbejáráás folyamán találtakat ismertetnénk - megjegy-
zük, hogy mindezekkel kapcsolatban kialakult, s pusztán logikai kö-
vetkeztetésekre épített egyéni véleményünket ne tekintsék hivatalos-
nak, mert mint amatőrök nem vagyunk illetékesek arra, hogy hivatá-
sos kutatók esetleges másirányú megállapításait megcáfoljuk.

I. ÓRIÁS LÉPCSŐK: Holdvilágárok baloldali mellékágában a meredek
- kb. 40°-os lejtésű - Karolina árokban található /lásd: 1.sz.
melléklet 2.sz. pontja/.

Egyes kutatók - bár nem bizonyítottan - ezt korai kőbányának vé-
lik. Ennek az alábbi tények ellentmondanak:

a/ A kőbányákban rendszerint a lefejtett követ faragják ki a ki-
vánt méretre és formára - s nem pedig a visszamaradt anyagkö-
zetet.

- b/ Bár esetenként - kőzetfajtatól függően - előfordul, hogy anyakőzetből fűrészselnek le, de itt a véséstechnika dominál.
- c/ Szinte valamennyi kőbányában a faragott kövekből is törés következtében sok kerül selejtbe, de a lépcsők előtti meddőben - az árok kitöltési anyagában - eddig ilyen nem találtunk.
- d/ A lefejtett kövek elszállításához út kell. Bár az "óriás lépcsőkhöz" vezető - valamikor lovaskocsival is járható - ma már alaposan lepusztult útnak van nyoma, de ez az út a "Kőbányának" vélt helyszint majdnem közép magasságban éri el, már pedig a szállítási utak minden esetben a kőbányák legalsó fejtő szintjéhez vezetnek.
- e/ Amennyiben a környéken az itt található kőzetfajtára, mint építőanyagra volt szükség valakinek, az megtalálhatta volna a Holdvilágárok bejáratához közelebbi ponton és könnyebben elérhető helyen /ma is megtalálható/.

A fenti - kőbányának - ellentmondó tények alapján arra következtünk, hogy un. "óriás lépcsők" egy megtervezett és megkezdett, de valamilyen oknál fogva abbamaradt kultusz-épitmény anyakőzetbe faragott tartópillérei. A lépcsők előtti erózió okozta feltöltődés viszont valószínű, hogy még több hasonló méretű lépcsőfokot, s esetleg mást is takar /feltárásával érdemes lenne foglalkozni/.

II. "Kaptárfülke" néven ismert bemélyedések:

Lásd 1.sz. melléklet 4., 8. pont

2.sz. melléklet

3.sz. melléklet 3. pont

- a/ Ezekből összesen 7 db-ot találtunk. A 2.sz. melléklet 5 db bemélyedés egymáshoz viszonyított nézetarányos helyzetét ábrázolja, amelyek a két-nyílású /kürtős/ Weiszlích barlang alsó bejárata előtti meredek szálkőbe vannak befaragva

- ember által ma el nem érhető magasságban.

- b/ A Weiszlich barlang /szintén mesterségesen kifaragott üregrendszer/ előtti plató szemmel láthatóan egy nagyarányú be-rogyás következménye, amely azt igazolja, hogy alatta valamikor e barlanggal összefüggő üregrendszer lehetett. Ez esetben viszont az "a" pontban leirt "kaptár" fülkék a be-rogyás előtt a járószinthez közelebb voltak. E ponton is megtalálhatók továbbá a Karolina árok "óriás lépcsőihez" hasonló méretű lépcsők nyomai, amelyekből még 1 db van épségben /lásd: 1.sz. melléklet 11.sz.pont, és 3.sz. melléklet 5.sz. pont/.
- c/ A "kaptár" fülkék belső kiképzési struktúrájából arra következtethetünk, hogy azok rendeltetése is esetleg kultikus jellegű /kegytárgyakat, bálványokat tartó imalyukak!?. Ugyanakkor az egymástól eltérő méretük, hossz tengelyük egymáshoz viszonyított dőlésszöge, szabálytalan elrendezésük az általunk vélt "kultikus" jellegnek, de a "kaptár" rendeltetésnek is ellehtmondanak.

III. Krisztus monogram: /Krisztus nevének görög kezdőbetűi/

Lásd: 1.sz. melléklet: 6., 10., 12. pontok

3.sz. melléklet: 2., 4. pontok

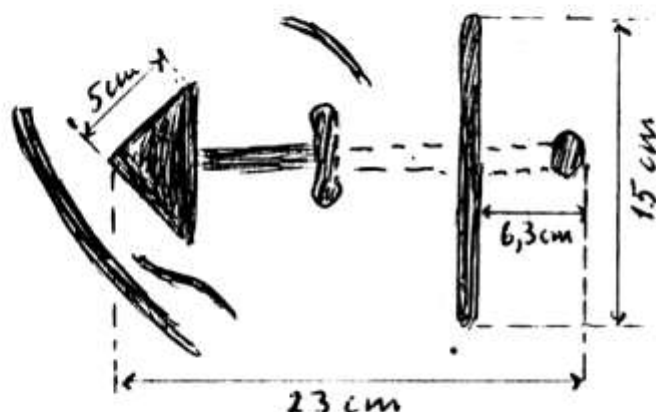
Ezekből három darabot találtunk. Az egyik az "Y" ágú üreg elágazásánál - a főte közepén egy meredek letörésben, a másik a Weiszlich barlang fölött szabadon álló szélkő oldalában s ma már emberi kéz által elérhetetlen magasságban, a harmadik pedig a Karolina árok baloldali partoldalában létrejött természetes barlangon belül látható. Mindegyik mérete nagyjából azonos.



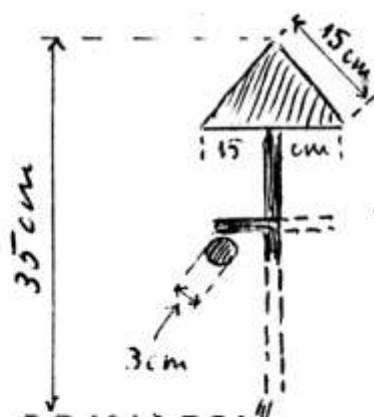
IV. Ismeretlen jelek:

Holdvilágárok bejárata és a Karolina árok kezdete közti szakasz kétharmada után, a patak jobb oldalán magányosan álló sziklatömb oldalában az alábbi bevésett, s az erózió által alaposan

megkopott rajz látható /lásd 1.sz. melléklet 1.sz. pont/



A Karolina árok és a Weiszlich barlang közti meredek baloldali partoldal fölött a hegyoldalban egy - a II. pontban ismertetett "kaptár"-fülkéktől független, különálló - a bemeneti nyílásához viszonyítva belül alaposan kikerekített "kaptár"-fülke mellett az alábbi ugyancsak erősen megkopott, vésett rajz található:



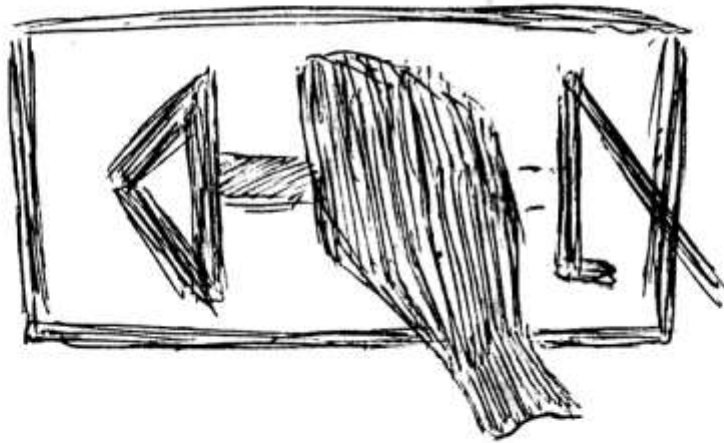
V. SIRJEL!?

Lásd: 1.sz. melléklet 3. pont

3.sz. melléklet: 1. pont

A vizesés előtt kb. 200 m-rel, a patak baloldalán egy magányosan álló sziklatömb oldalában - fejmagasságban - téglalapalakú keretben az alábbi vésett és erősen lekopott, de felismerhető rajz látható /halat keresztező vasmacska, v. szigony? - a szakkönyvek szerint sirjel/.

Természetes nagyság:



VI. KERESZT:

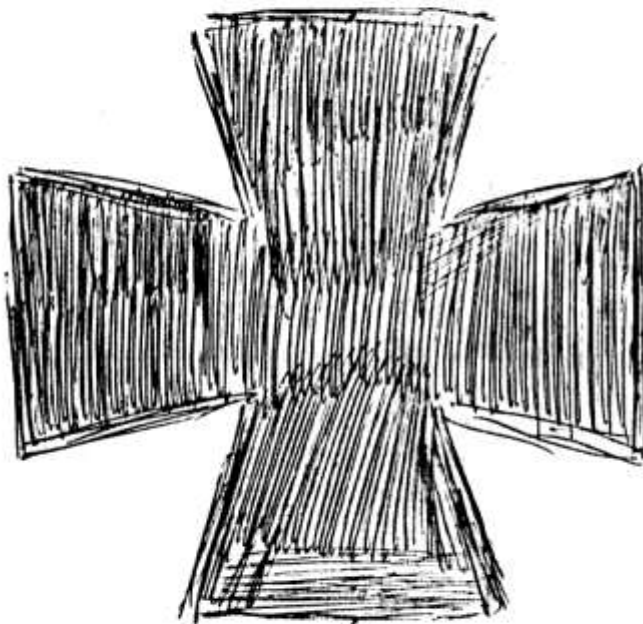
Lásd 1.sz. melléklet 5. pont és

3.sz. melléklet 1. pont

Az általunk feltárás alatt álló üregtől 8 m-re balra, derék magasságban az V. pontban lerajzolt "sirjelet"? erősebben lekopott formában az alábbi - szakkönyvek szerint fejedelmi nagyságot szimbolizáló - kereszt társaságában, attól 80 cm-re szintén megtaláltuk.

Természetes nagyság:

/a kettő együtt = fejedelmi temetkezési hely!/?/



A felsoroltakon kívül a vizesés környékén nagyon sok helyen korabeli latinbetűs feliratok is váltogatják egymást. Ezek - feltehetően az évszázados erózió - a téli-nyári hőmérséklet ingadozás okozta felületi málás következtében annyira lekopottak, hogy értelmes szavakat sem lehet kiolvasni belőlük.

Nem estünk abba a tévedésbe, hogy a közölt rajzokat, s a talált betűket összetévezzük a kirándulók mai keletü - a helyszínen bőven ott hagyott - vegyes felirataikkal. Figyelmes vizsgálat alapján a bevésések széleinek erózió és málás okozta pusztulási struktúrájából következtetve a régít a maiaktól külön lehet választani.

Gyanunk van továbbá arra, hogy az "Y" ágú - vizesés előtti üreg - falain rovásírás, vagy más ismeretlen jelek tömkelege található. Csak szakemberek által történő alapos vizsgálat tudná eldönteni, hogy feltételezésünk helytálló-e, vagy ezek csupán a vésőnyomok véletlen játékaik.

A három különálló mesterséges üregrendszerrel /"Y" ágú, vizesés mögötti és a kürtős Weiszlich/ az a véleményünk alakult ki, hogy azokat azonos időben hozhatták létre. Erre utal mindegyik vésés-technikája, az üregrendszerek belső méretazonossága. Viszont még nem találtunk bizonyított magyarázatot azokra a kinti - szálkövekben - látható, szabályos, kerek, vízszintes irányú és nem mély lyukakra, amelyeket a vizeséstől balra, ill. a Weiszlich barlang előtti járószint fölött hoztak létre valakik, valamikor.

Feltételezésünk szerint ezekbe az üregek létrehozásakor kitermelt kőzetanyag felszínre szállítása céljából kiépített csigarendszer vízszintes tartógerendáinak a végeit ágyazhatták be.

A vizesés környékének alapos vizsgálata alapján arra is következtünk, hogy a vizesés mögötti üreg és az attól kb. 50 m-re légvonalban, de magasabb szinten található Weiszlich barlang egy eróziós pusztulás előtt egymással összefüggő üregrendszeret alkotott.

Bár a geológia témakörébe vágó kutatásokat nem végeztünk, de érdekességként megemlítjük, hogy véletlenül bukkantunk két vulkáni réteg közé beágyazódott olyan 10 cm átlagvastagságú, több méter hosszan húzódó morzsalékos rétegre, amely másodlagos gyémántot /gránát/ tartalmaz. Színük barna, átlag átmérőjük 0,5 mm /lásd: ragasztott mintapéldányok/.

Egy kg anyakőzetben kb. 20-25 db található. Ezt a réteget derék és térd magasságban kettévágja az "Y" ágú üreg, amelynek mindkét ágában a rétegvonal folytatódik - sőt az üregben belül már egymással párhuzamosan több réteg is látható.

Mivel keménységénél fogva /karcolja az üveget/ - valószínű ipari felhasználásra és diszítőelemnek is alkalmas - lehetséges, hogy van összefüggés az üregrendszerek létrehozása, és egy esetleges korabeli bányaművelés közt?

A másik két üregben ugyan még nem találtunk ilyen rétegeket, de ezek még nincsenek teljesen feltárva.

Összegezve a leirtakat: Holdvilágárokban végzett vizsgálataink alapján arra következtetünk, hogy itt még nagyon sok a nyitott kérdés, s az eddig megtalált emberi élettevékenység nyomai korokat ölelnek át - feltehetően - az őskereszténységtől a honfoglalás koráig.

Melléklet: 3 db

Budapest, 1981. február 6.

Kucsera János
/Kucsera János/
Barlangkutató Csoport Vez.
Laki: 1039 Bp III Békás u 11 X/32

Rappai László
/Rappai László/
Kutatásvezető
Békásnegyeri barlangkutató csoport
Laki: 1039. Bp. Füst Milán u. 11
IX. em. 84.

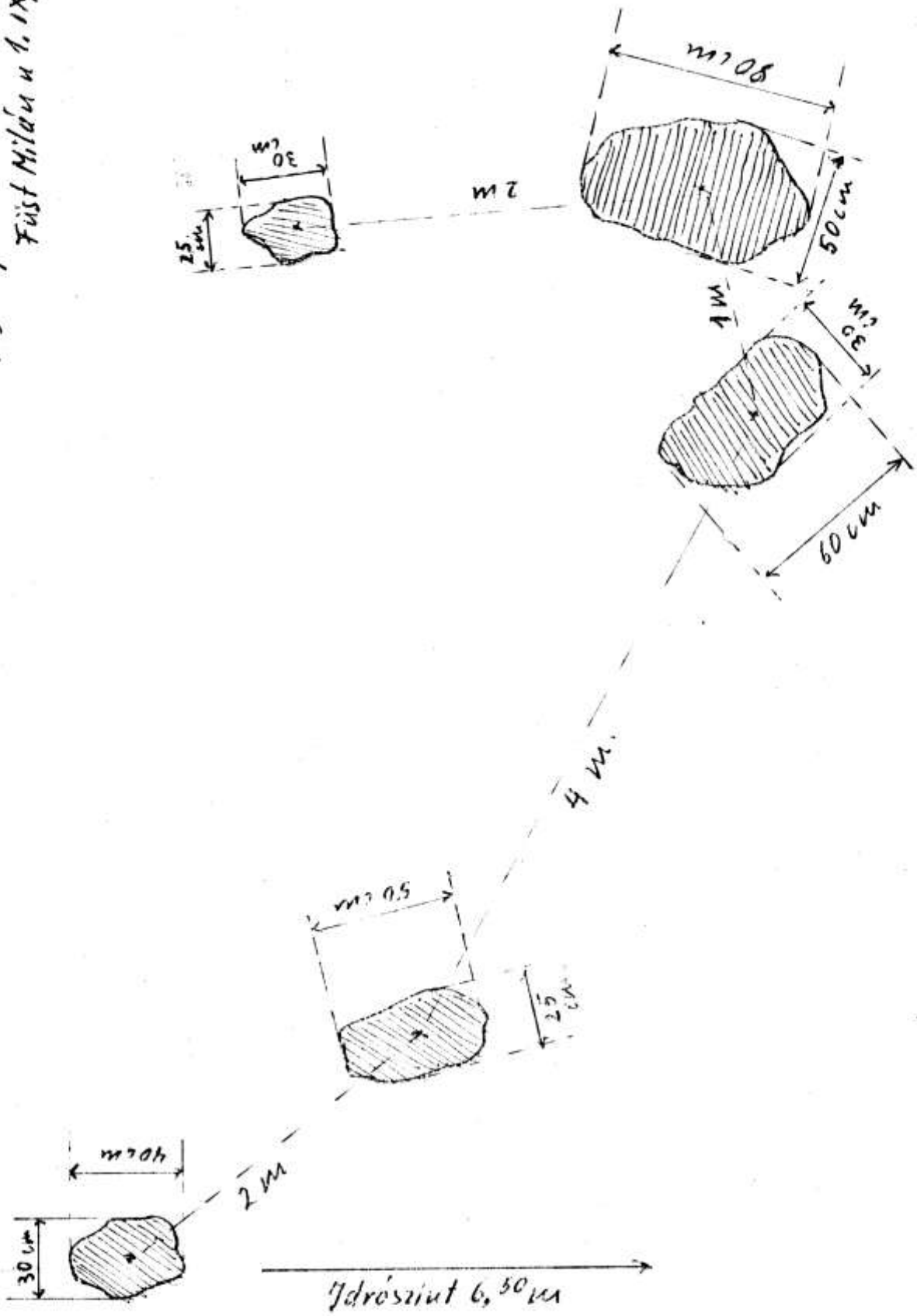
U: A dokumentáció egy példányát
a Kézirati Bizottságnak is átadtam.

KÉSZÍTETTE: 1981

Rappai Lőránd

1039 Bpest III

Füst Milán u. 1. IX/8



WEISZLICH Gy. bejárata 5 m.

2. sz. melléklet. (Rappai Lőránd)
HOLDVILÁGPROGRAM

